

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Th. Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES Telefoon 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Uit de Schrift: De rechte wegen des Heeren. Hand. 13: 10b. — Brieven van de reis: Eerste impressies; Varia Americana; Rede in Grand Rapids; Geen publieke „samenpreking“. — Op en om 't kerkplein: Vuur op de aarde. — Kerkelijk leven: Theologische Hoogeschool: De Schooldag; O kerkken, let op U zaak! Moelijkheden op maatschappelijk gebied; Van kerkstrijd en zomertotheid; Onwaarheid spreken. — Stemmen uit onze kerken. — Het boek van de week: Heidelb. Catechismus. — Korte berichten. — Kerknieuws.

UIT DE SCHRIFT

DE RECHTE WEGEN DES HEEREN.

Zult gij niet ophouden te verkeerren de rechte wegen des Heeren?

Hand. 13: 10b.

Met Hand. 13 begint Paulus' eerste zendingsreis. Maar eigenlijk is dat niet juist gezegd. In vers 4 toch lezen wij: „Deze dan, n.l. Barnabas en Paulus, uitgezonden zijnde van den Heiligen Geest“. Zij zijn dus niet op weg gegaan volgens eigen reisplan, maar zij zijn gezonden door den thans verhoogden Christus. Die door Zijn Geest in hen werkt. Hij is de eerste, omdat Hij het ook is. Die Zichzelf een gemeente vergadert. Hij gaat thans roepen de volheid der heidenen. En dat door Zijn Woord en Geest. En zoo wordt het eiland Cyprus maar niet een toevallig beginpunt voor het groote zendingswerk, omdat men nu eenmaal ergens beginnen moet, maar het wordt de invalspoort van Christus, welbewust gekozen om daar de wereld open te breken voor het evangelie der vrije genade, en vandaar door te stooten tot alle geslacht en volk en tong en natie. Het groote offensief gaat beginnen, omdat Christus nu komen wil van Jeruzalem, over Samaria, tot aan het uiterste der aarde. Maar dan is het ook te begrijpen, dat wij den Satan ontmoeten, die het wapen „scherpen“ gaat, dat Hem bestrijden moet. Hij treedt hier op Cyprus den Heere Christus tegemoet om het offensief te breken, en het werk van Gods welbehagen te verijdelen.

Aanvankelijk gaat alles goed, ja zelfs zeer voorspoedig. Sergius Paulus, de stadhouder, is zeer begerig om het Woord Gods te hooren. Dat is de prediking van Jezus Christus, om in de bedeeing van de volheid der tijden wederom alles tot één te vergaderen in Hem beide, dat in den hemel en dat op de aarde is. Zoo wordt deze stadhouder de eerste aan wien dit heilgeheim gepredikt wordt, de eerste, nu het groote offensief begonnen is om de volheid der heidenen te doen ingaan. Dat wordt een prachtig oogenblik. En daar is blijdschap in den hemel over het welbehagen, dat gelukkiglijk voortgaat. Want in het paleis van den stadhouder wordt het evangelie niet alleen verkondigd, maar hier wordt ook effectief geroepen uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht. Sergius Paulus zal de eersteling worden van den grooten oogst der wereld.

En wie dat ziet, is Paulus, vol van den Heiligen Geest. Hij ziet, dat zich hier het welbehagen Gods gaat verheerlijken. Want Sergius Paulus gaat gelooven. En het geloof is een gave Gods. En deze gave komt op uit het welbehagen, dat was van vóór de grondlegging der wereld. Christus gaat hier door Zijn apostelen dat welbehagen uitwerken. Looft God, looft Zijn Naam alom. Hier wordt de wereld opengebroken. Het offensief is in vollen gang.

Maar er is er nog één, die dat ziet. En wel Elymas, de toovenaar. Hij is de man van de valsehe religie, die met zijn geheimzinnig woord en occulte krachten den stadhouder in zijn macht heeft. En deze man

wordt op het oogenblik, dat hier het evangelie verkondigd wordt, een geïnspireerd instrument van den Satan. Hij ziet ook, dat de stadhouder gaat gelooven. Hij ziet het, gedreven door den geest uit den afgrond, die zich hier verzetten komt tegen Jezus Christus. Want de Satan heeft dit uur begrepen. Deze zaal, waar Paulus staat te preeken, is de invalspoort van Christus geworden. Het gaat hier om de volheid der heidenen. En Sergius Paulus wordt de eerste. En de Satan heeft zich 't instrument bereid om den afval af te slaan. Elymas wil den stadhouder voor zich behouden, maar de Satan wil de wereld gesloten houden voor Christus. Als de stadhouder gaat gelooven, vliegt Elymas overeind. Hij begint nu de rechte wegen des Heeren te verkeerren. De rechte wegen des Heeren. En dat beteekent hier het verkiezend welbehagen Gods over menschenkinderen. Dat verkiezend welbehagen komt in de wereld, zet zich door, en bereikt haar doel. Bergen mogen wijken en heuvelen bezwijken, maar het welbehagen Gods in Christus gaat zich triumfeeren, verheerlijken waar het dat wil. Die Hij tevoren verordeneerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtsvaardigd, en die Hij gerechtsvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt, jubelt Paulus in Rom. 8. Dat zijn de rechte wegen des Heeren. En als deze Elymas, gedreven door den Satan, ziet wat er gebeuren gaat, dat hier het welbehagen Gods zijn doel gaat bereiken, dan staat hij op om deze rechte wegen des Heeren te verkeerren, om te buigen, zoodat zij hun doel niet bereiken, maar doodloopen. Hij heeft misschien een schitterende redevoering gehouden, geweldige teekenen gedaan. Het wordt ons niet medegedeeld. Er staat alleen, dat hij tusschen Paulus en den stadhouder in ging staan, en doelbewust, satanisch gedreven, het welbehagen Gods wederstond. En nu wordt deze zaal van Sergius Paulus een geweldig strijdperk. Want hier is ook Jezus Christus. En Hij zegt: Ik neem dezen Sergius Paulus. Ik neem hem naar des Vaders welbehagen. Ik ga hem met geloof begiftigen. Ik ga hem roepen tot Mijn koninkrijk. Maar de Satan is ook hier. Hij heeft hier zijn sprekend orgaan in Elymas. En hij zegt: Gij krijgt hem niet. Ik laat hem niet los. Hij is van mij.

En wij staan hier bij het begin van het groote zendingswerk. Het gaat thans om de volheid der heidenen. Gods welbehagen gaat nu blinken als nooit te voren. Want ook de heidenen worden nu medeburgers der heiligen en huisgenooten Gods. En Sergius Paulus is de eerste, in wien zich dat welbehagen verheerlijken gaat. Dus — en dat wordt de groote vraag — kan hier in de zaal van den stadhouder dat welbehagen gebroken worden, van zijn effect beroofd worden? Kunnen hier de rechte wegen des Heeren verkeerd, omgebogen worden, zoodat zij hier op het eiland Cyprus niet verder kunnen? Dan zijn alle zendingsreizen van Paulus ijdel. Dan wordt de kerk niet geplant in Klein-Azië, in Europa, in de gansche wereld. Dat is de strijd, die zich hier plotseling ontwikkelt. Zoodat de Satan door middel van de toovenaar van Egypte het welbehagen Gods trachtte te breken, toen de Heere Israël uit Egypte ging roepen, zoo weerstaat hij hier in Elymas datzelfde welbehagen, dat thans overal de gebondenen uit wil leiden tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. En bij deze worsteling zijn wij allen betrokken. Want komt Sergius Paulus niet, dan komen wij ook niet. Breekt hier het welbehagen stuk op de kracht van het Satanisch verzet, dan overal. Kunnen hier de rechte wegen des Heeren omgebogen worden, dan overal. Met andere woorden: dan komt de volheid der heidenen nooit.

Maar zie, de wegen des Heeren zijn recht. Zij zijn „jasjaar“, recht-uit, recht afgaande op hun doel. Daar is geen enkele kracht, welke deze rechte wegen des Heeren weerstaan kan. En daarom zal Christus dezen tegenstander ook neerslaan. En daarom mogen

wij hier zingen: Gord, gord o Held, Uw zwaard aan Uwe zijde, Uw blinkend zwaard, zoo scherp gewet ten strijde; Vertoon Uw glans, vertoon Uw majesteit; Rijdt zegenrijk in Uwe heerlijkheid, Op 't zuivere woord der waarheid. Immers, Hem zijn de rechte wegen des Heeren toevertrouwd. En Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. En Hij slaat dan ook dit kind der hel neer. En Elymas moet als een gebroken man de zaal verlaten. En de weg ligt open voor het welbehagen des Heeren. En de engelen zingen: des Heeren wegen zijn recht. Welbehagen zet zich door, bereikt zijn doel, overwint overal, waar Hij Zijn schreden richt, Jezus Christus, de Heere.

En dit is geschreven tot onze bemoediging. Het welbehagen is onoverwinnelijk. Het bereikt altijd zijn doel. Het offensief loopt nergens dood. Dus is de samenvergadering der Kerk gegarandeerd. Op het eiland Cyprus. Maar ook in het jaar onzes Heeren 1947. Als wij maar blijven bij de doctrina en disciplina der kerk, en onzen hals buigen onder het juk van Christus, dan zullen wij de samenvergadering der Kerk zien, dewelke is een eenige katholieke of algemeene Kerk, de heilige vergadering der ware christgeloovigen. Wij zullen haar zien, hoezeer hel en satan woeden om het evangelie van zijn kracht te berooven, en de waarachtige en volkomen leer der zaligheid te verwoesten.

De volheid der heidenen en de volheid der Joden zal ingaan naar de rechte wegen des Heeren.

Dat werd reeds beslist op het eiland Cyprus.

v. d. B.

BRIEVEN VAN DE REIS

EERSTE IMPRESSIES.

Hudsonville, 1 Sept. 1947. De dag van gister was gekenmerkt, allereerst door de gedachtenis van Christus' opstanding. En voorts door den verjaardag van de Koningin de Nederlanden. En niet in de laatste plaats door de ontmoetingen met allerlei menschen. Men is hier dadelijk „thuis“. Trouwens, het eerste wat ik zag bij aankomst in de gastvrije woning van rev. B. Kok, was „De Reformatie“, en het eerste wat ik twee huizen verder opmerkte, was alweer „De Reformatie“. In enkele oogenblikken weet men dan weer, hoe klein de wereld is, en — hoe sterk de gemeenschap, die niet uit vleesch en bloed is.

Op verscheidene manieren brengen trouwens de laatste dagen daárvan de bewijzen. Eerst hadden we een zeer voorspoedige reis per auto naar West Point (waar alle groote amerikaansche generaals, wier namen we in den oorlog leerden spelen, hun opleiding genoten hebben, en waar we het meest de enorme kerk (chapel), die bij de officiële militaire gebouwen behoorde trof, en te denken gaf). Toen ging de tocht naar New Haven, waar de Yale-universiteit bezocht werd. Vandaar naar de Niagara-watervallen, waar we door een bootje tot vlak bij de kokende massa's gebracht werden en een eindje verder boven de bewogen rivier van rots tot rots per kabelbaan g zweefd hebben. Zoo kwamen we Zaterdag 30 Augustus ongeveer tegen het middaguur in Grand Rapids aan. Al was de „officiële“ aankomst in Grand Rapids bepaald op Dinsdag (iemand, die ons woordenboek kent, merkte op, dat ik dus tot Dinsdag voor wat Grand Rapids betreft, „ondergedoken“ was), we hebben toch, zóómaar versch van de reis, d.w.z. in hemdsmouwen, een bezoek gebracht bij ds Hoeksema.

We troffen hem op een ligstoel, in den tuin, omgeven door Mevrouw en kinderen.

Er ging toen heel wat in me om.

Reeds de vorige maal trof me in ds Hoeksema, bij onze eerste ontmoeting ten huize van den heer W. B. Eerdman, de robuuste, en eerlijke verschijning van dezen man, over wiens hoofd de door nederlandse theologen gewekte en gevoede theologische misvattingen al zooveel onrecht en dwaasheid uitgestort, en Gods particuliere goedheid en genade zooveel heerlijk en bemoedigend gebracht hebben. Een man, die, evenals wij, gedwongen werd, op theologisch slecht geformuleerde vragen antwoord te geven en een niet houdbare formule, als ware ze aan Gods Woord ontleend, te aanvaarden. Een man, die, toen hij dit weigerde, door een kerk, die haar eigen bloed ging aftappen, werd uitgestoot, en tot den huidige dag geweigerd heeft, zich van dit onrecht openlijk te bekeeren (want geen ding is onbekeerlijker dan een kerk, die zich officieel misgaan heeft). Een man, tegenover wien ook ik zelf, te spoedig en te naief afgaande op wat een gaarne geloofde „voorlichtingsdienst“ omtrent hem gezegd had, wel eens — lang geleden — een enkel woordje geschreven heb, dat niet goed was, omdat het sprak over dingen waarvan de clou in dien „voorlichtingsdienst“ niet geformuleerd was. Een man, die desondanks bij mijn vorige trip, nadat ik trouwens door studie over het gemeenegratie-probleem zijn inzichten al dichter op het kardinale punt (den naam „gemeene gratie“) was genaderd en tegenover synodale krukke formule hem meer en meer gelijk gegeven had, geheel open en breed en zonder eenig eigen inzicht te verdoezelen, of dat van anderen te onderdrukken, in openbare vergaderingen en in particuliere gesprekken had getoond de ruimheid en onbevangenheid te hebben, die reeds destijds de door de H.H. Kuyper en Hepp stilgelegde tegen ons bewerkte drijvende personen van de Chr. Ref. Church toonden te missen. In die dagen is nog getracht, den vrede te herkrigen, die door het ongeestelijke zelfvertrouwen van theologische wanbegrippen was verstoord. In het openbaar, door op de kwesties in te gaan; ik herinner me een spreekbeurt in „Grandville Avenue“, waar het „gemeen mandaat“ besproken werd, en waar Rev. Hoeksema tegenwoordig was; en een andere in diens eigen groote, mooie kerk, die provol was. En ook in besloten vergaderingen, waarvan er ééne was belegd tusschen voorgangers van beide „denominaties“. Daaraan heb ik vaak teruggedacht, als het in Nederland ging over 't puntje van „samenspreking“. Nu, daar was een samenspreking. Officieus. Goed. Maar dan toch om elkaar te naderen. Hoe spoedig was de wil, om elkaar te naderen, van de zijde van bepaalde personen afgesneden. Aan ds Hoeksema's zijde een open en duidelijk schriftelijk woord ter inleiding. Bij enkele figuren van een anderen kant na een poosje de opengevouwen krant, ten tekenen, dat er niet meer te praten viel.

En nu, in 1947, dank zij ook in Nederland aan dezelfde of gelijksoortige onbekwame adviesdiensten, als in Amerika kwaad gesticht hebben, voor het eerst de ontmoeting van twee geschorsten en afgezetten, die beiden in hun gemoed ten volle verzekerd zijn, dat ze in het critieke punt (de officieele antwoorden op officieele vragen) aan het Woord des Heeren trouw gebleven zijn en dus den vrede der kerken gediend hebben. Het was een mooi moment; je zegt dan altoos andere dingen dan je achteraf misschien zoudt voor de hand liggend geacht hebben, ... en die toch meestal goed zijn vanwege den eenvoud. En de eenvoudigheid. Hoe zwaar heeft Rev. Hoeksema geleden, ditmaal door een ernstige lichamelijke instorting; en hoe geloovig heeft hij zich in de hand van den Vader aller genade over kunnen geven, ook, nadat zijn sterke geest had gepeild de zwakte van het niet meer hem ten dienste staande lichaam. Het was me een vreugde hem de hartelijke groeten te kunnen overbrengen van wie me in dezen een opdracht gegeven hadden, wetende, dat velen, die zulks niet hadden kunnen doen, ermee instemden.

Gelukkig was Rev. Hoeksema weer in zooverre hersteld, dat een vrij langdurig gesprek mogelijk was. Maar van regelmatige hervatting van den arbeid, die zeer veelvuldig is, is in geen maanden nog iets te verwachten.

Daar in dien tuin, waar de ongedwongen en toch eerbiedige omgang met collega's, die eens student van hem geweest waren, te zien of te verhalen was, hebben we onze eerste indrukken uitgewisseld. Mijnzijds was er een gevoel van groote dankbaarheid, dat ds Hoeksema zoo open en rond aan onze kerken de gelegenheid bood, getuigenis te geven aan de waarheid. Ik denk in dit verband aan een leuke bijzonderheid: gister, Zondagavond, bracht ik met ds Kok een bezoek bij een gezin, dat pas uit Surhuisterveen van de gereformeerde kerk, onderhoudende de K.O., en dus ook art. 31, overgekomen was. De huisvrouw, die evenals haar man, precies wist wat er in Nederland gebeurd was, en ook in de nieuwe omgeving missionaire diensten verricht had (oecumenisch werken de eenvoudigen vaak eerder dan een dusgenaamde synode, die zich oecumenisch noemt), had nog pas aan een lid der Chr. Ref. Church gezegd ('t was meen ik, een predikant): waarom willen jullie mij in de kerk hebben, als in diezelfde kerk geen plaats is voor Van Dijk en Schilder? De spijker op den kop geslagen. Zij en haar man hadden ook al opgemerkt, dat in Amerika, net als in Nederland, de angst voor de „onrust“ den drang naar recht en

waarheid ten onder hield in het drijven eener door enkele personen gevoerde hiërarchische dictatuur, die, zonder kennis van zaken ook maar te willen, had beaist, de correspondentie af te breken met de gereformeerde kerken, die gebleven waren bij den grondslag. Maar tegenover zulk ongeargumenteerd gescharrel van een „synodal committee“, en tegenover de onzekerheid van kerkeraden, die de gebouwen wel openstellen voor spreekbeurten van allerlei lieden, Baptisten en anderen, maar niet voor degenen, die door „amsterdamsche“ adviseurs zwart zijn gemaakt, heeft ds Hoeksema de eenvoudige daad van eerlijkheid en broederzin gesteld. We weten wat we aan elkaar hebben en ook, dat een kerk, die de drie formulieren van eenigheid aanvaardt, en dan voorts niet belast door formuleetjes, die niemand in den ijver Gods ontsteken, zich heeft open te stellen voor een andere, die desgelijks handelt.

Zeer is te hopen, dat onze kerken zullen verstaan wat dit betekent. De Chr. Ref. Church heeft, door een officieele handeling van een kerkelijke instantie, op uiterst onwettelijke manier zich zelfs van onze informatie ontdaan. Daar wil zij geen plaats voor hebben. Nu reeds weet ik, dat er vele predikanten en nog veel meer leden zijn, die dit zeer kwalijk nemen; maar de hiërarchie zal voorloopig wel de monden snoeren. Reeds dit feit van officieele afbreking der correspondentie op een grove manier; maar vooral het andere feit, dat ds Hoeksema net als wij de drie formulieren aanvaardt (met inbegrip van de Canones van Dordt, waartegen dr Hepp zijn leerling dr Prins in een dissertatie in verzet liet komen); en ten slotte de omstandigheid, dat de deputaten der Chr. Ref. Church ter „oecumenische synode“ de z.g. vervangingsformule hebben goedgekeurd, en dus ook 1905-1942 (!) voor goddelijk houden, en ook de kinderen beschouwen en behandelen als deelende in de wederbarende genade zelf, het moge onze kerkeraden bewegen, bij vertrek van leden naar Amerika hun het advies te geven, zich aan te sluiten bij die kerk, waar wel plaats voor ons is en niet aan te kloppen bij een denominatie, die zelf „by order of the Synodical Committee“ laat passeeren, dat zelfs op het punt van het hoo ren van de punten in den strijd, geen plaats voor ons is. Tenzij er verandering komt, wat natuurlijk niet uitgesloten is. Maar die verandering zal dan moeten blijken. Dit is geen woordje van iemand die een booze bul heeft (ik wist, hoe men hier optreden zou althans van den kant der „leiders“), maar een trekken van de consequentie, die onze surhuisterveense zuster zelf al onder woorden gebracht heeft.

Aan ds Hoeksema heb ik de waardeering voor wat zijnerzijds en door het comité van regeling der tournee gedaan is, overgebracht. En na een poosje zijn we gescheiden, om elkaar over enkele dagen weer te zien.

Graag zou ik voorts over wat op de reis gezien is, meer bijzonderheden vertellen. Maar ik ken het permanente plaatsgebrek van ons blad. Enkele losse woordjes mogen er echter wel af.

De periode van aankomst in New York tot die in Grand Rapids is in één woord verrassend geweest. Niet alleen omdat onderscheiden contacten gelegd zijn ook met voorgangers en andere leden der Chr. Ref. Church, maar ook omdat de tocht naar Grand Rapids geheel per auto werd afgelegd. Stel U voor, dat in Nederland iemand tot u zei: ik haal je wel van de boot, en breng je wel even thuis, terwijl de afstand van de boot naar huis aanmerkelijk grooter is dan van Amsterdam naar Bazel. En dan die overstelpende weelde, die toch nergens verwekelijkt. Vaak heb ik in deze dagen gedacht aan één van de propagandastukjes van Goebbels uit den oorlog. Toen Amerika in den oorlog kwam, werden de duitsche held-soldaten „getroost“ met de opmerking: die Amerikanen doen geen kwaad, want zij zijn door de weelde verwend, en verwijfd, maar wij zijn gehard. Het is onzin gebleken. Amerikanen kennen de weelde, maar ze blijven hard werken. Ik zag: de prachtigste auto's, waarvan de eigenaars in heidsmouwen de borden spoelden. Je komt in New York aan en het eerste is: een poging om door de honderden auto's, die er geparkeerd staan, alle even mooi, heen te komen. Je ziet 's avonds de helder verlichte straten, winkels, kantoren, en denkt even aan je eigen plezier, toen net voor je huis aan den Vloeddijk warempel weer eens een lantaarntje was gaan branden, zooveel jaren nadat het ding was uitgebluscht. ... Je rijdt door New York, ziet daar het enorme Metropolitan Museum, waar juist van de oude nederlandse schilders een tentoonstelling was, de Rockefeller-kerk, met het grootste carillon ter wereld, en de St. John cathedraal, die, nog in aanbouw, nu al de grootste ter wereld is, met een rijkdom van vormen en kleuren, die nimmer afleidt of „dik“ wordt. Je komt voorbij Columbia University, en ziet de boeken van Fosdick geteeld in de kerk (verder moet je voor boeken naar een bepaald stadsdeel gaan). En tevens realiseer je je, hoe benauwend weinig er in die miljoenenstad gebleven is van christelijk geloof, zooals wij het omschrijven in onze confessie.

Wat moet ik verder vertellen? Soms van de professoren hier, die om de zooveel jaar een sabbathjaar krijgen, waarin ze vrijgesteld worden van den gewonen arbeid, en b.v. een dik boek kunnen schrijven? Of misschien van dat leuke restaurantje, waar

een nederlandse heer-en-dame den neus voor zouden optrekken, en dat toch zoo echt knus en helpend en zindelijk aan den weg staat voor een hapje, en waar ik de merkwaardige spreuk gedrukt en wel te lezen kreeg: if your wife can 't cook, don 't divorce her; keep her as a pet, and eat here? De eigenaar was blijkbaar geen aanhanger van de onder Hillel staande secte der farizeeërs; want Hillel zei, dat een man van zijn vrouw mocht scheiden om allerlei oorzaak, b.v. ook dat ze niet goed kon (of wou?) koken; maar die spreuk leerde: als uw vrouw geen verstand van koken heeft, wel, ga dan toch niet van haar scheiden, maar houd ze bij u om leuk mee om te gaan, en kom dan verder maar hier eten. Moet ik vertellen van die cabins aan den kant van de groote wegen? Het zijn eenvoudige „hutjes“, maar soms zoo dat je verstomd staat over wat in zoo'n ruimte aanwezig is. We troffen er een stel, dat onder leiding van een echtpaar stond, dat direct Vlaamsche conversatie opende, afkomstig uit België. Er waren — zooals overal — kraakzindelijke amerikaansche bedden (en Amerika kan bedden spreiden), badkamer met shower („douche“, zeg je in Nederland, maar in Amerika mag je dat niet zeggen, want dan gaan ze lachen, omdat ze daar bij dat woord denken aan inventarissen alleen van dames), electrisch kookapparaat, radio, tijdschriften; je vraagt maar om logies, onderwerpt je even aan de noodige en tegen misbruik effectieve controle, betaalt heel weinig, behoeft niet door de groote steden te scharrelen met je auto en vertrekt vóór dag en dauw als je zin hebt. Moet ik vertellen van Guilford, waar we een (voor Amerikaansch besef) groote merkwaardigheid aantreffen: een stel woningen die enkele eeuwen oud waren, heusch? Of van de Old England States, waar de luxe, de groote eenvoud van stijl, en de harmonische kleurencombinatie je heel den tijd door in bewondering zetten? Of van die enorme ingangspoorten naar de Canadeesche zijde der toegangswegen naar de bij de Niagara Watervallen gebouwde stad, waar in groote letters, ter heenwijzing naar de regenboog, die als de zon schijnt, op het water ligt, en onder verwijzing naar den naam der brug (Regenboog-Brug) voluit de tekst uit Genesis 9: 11-16 te lezen staat, alsmede de woorden: en er was een regenboog rondom den troon? Moet ik vertellen van dat heel gammele auto-tje, dat zelfs voor Nederlandsch besef toch wel een beetje caduuk was, en waar de eigenaar op geschreven had: don 't laugh, lady, your daughter might be in here, d.w.z.: niet lachen, mevrouw, dat zoo deftig wezen wilt, 't zou wel eens kunnen wezen, dat je eigen dochter hier binnen zit?

We houden maar op: u ziet, dat de g e m o e d e l i j k h e i d, die vroeger de oude raadskeiders van Europa opfrischte, nu naar het Westen is verhuisd. En het is goed, in haar armen even uit te rusten, eventjes; want verder moet ook hier door iedereen gewerkt worden. Ook door uw dienaar. K. S.

VARIA AMERICANA.

Grand Rapids, 4 Sept. 1947. Voordat de publieke lecture (lezing) in het auditorium (wij zouden zeggen: de eigenlijke kerkzaal) van de First Protestant Reformed Church in Grand Rapids vanavond begint, heb ik nog eenigen tijd voor „De Reformatie“. Zou men in Amerika zijn lijfblad kunnen vergeten? Er moet nog maar een luchtig babbeltje af, dunkt me zoo.

„Auditorium“, zei ik. Dat is hier de officieele naam, die b.v. op het kerk-bulletin wordt gebezigd in de aankondiging van mijn toespraak van vanavond. Ik vind dat spreken over een „auditorium“ (gehoorzaal) in het „kerk-gebouw“ een ding om over na te denken. Het nadenken over wat je in Amerika ziet maakt een nederlander vaak jaloersch en beschaamd. Ook ditmaal. Want bij ons is een „kerkgebouw“ niet veel anders dan een groote ruimte voor preek- en sacramentsbediening, en verder eenige lokaliteiten. Meestal zijn die beperkt tot een kerkeraadskamer, en als 't er af kan een catechisatievertrek. Hier is alles zoo anders, en beter. De gebouwen der kerken (althans de gewone) hebben hier een „basement“, je zou zeggen: een beneden-afdeling, gelijkvloers, en dan over heel de beschikbare ruimte uitgebouwd, en een boven-afdeling. Daar is dan het auditorium. Die beneden-afdeling heeft dan in verreweg de meeste gevallen al wat je kerkelijk hart begeeren kan. Kerkeraadskamer. Zalen voor allerlei verenigingen. Vergaderzalen, meestal grooter of kleiner te maken met verschuifbare deuren. Natuurlijk keuken, vaak electrische apparaten voor 't zetten van koffie, thee etc., afwassen van de dishes ('t eetgerei), bewaarplaatsen voor brandstof, inrichting van centrale verwarming, kortom alles, wat aan allerlei verenigingen en vergaderingen de gelegenheid biedt voor een prettig samenzijn, met allerlei gezelligheid. Bruloften natuurlijk ook. Het schijnt me den kostprijs van het kerkgebouw niet aanmerkelijk te verhoogen, biedt de mogelijkheid van behoorlijke verwarming en afkoeling (ik voel aan den lijve hoe belangrijk dat probleem ook op 4 Sept. is) en geeft aan het gebouw meestal iets monumentaals, omdat de inrichting van basement + bovenverdieping vaak meebrengt, dat men vóór het auditorium trappen heeft, die het geheele gebouw in zijn architectuur beheerschen. En dan zwijgen we nog over de electrische apparaten.

Electric
als 't w
koude lu
hij staa
roosters
warme l
Het is
En her
in Neder
eigen au
reden on
denkbaar
is hier
van een
U zie
onder de
men klim
slechts
Maar i

REDE GEEN

Grand
de eerste
in Grand
dat deze
kelijk op
zalem va
ouds de
bedoeld
opleiding
alleen ee
ten), doe
een inste
innert. I
uitgerelk
er zijn g
Men zi
Te weene
derland,
straat),
Heere ni
voor hen
zig-zag-b
derland:
V. U., 2
ten uitvo
derland
Church (
(„Gerefor
van Ned
veldwinnt
zoo gerin
gangers,
in haar l
genen, di
mum va
aan een
weshalve
kerken ui
de „Prot.
de Kerk“
bonden is
doelde Ne
dragers l
lukkig d
genoemd
eerste dw
sche onbe
als in Ne
derlandse
meesten
en menig
gangers,
ring, die
„gemeene
had nooit
ke daad;
den niet.
Een stu
nederland
sterdamse
ontkomen
pioniers
zooveel g
monium
meegenon
getrokken
juist door
tot stand
vullen me
Een leid
achuwe tr
Wat amst
een daars
op het tw
het v
dat is ni
voor
't zal we
niet meer
de nederl
zift, en d
zwolgen
lachen va
Ref. Ch

us voor zou-
en helpend
en happe,
en icht en wel te
don't diverce

De @genaar
onder Hillel
el zei, dat een
om allerlei
n (of wou?)
v vrouw geen
toch niet van
leuk mee om
r eten. Moet
van de groo-
", maar soms
zoo'n ruimte
onder leiding
aamsche con-
gê. Er waren
amerikaansche
n) badkamer
land, maar in
dan gaan ze
enken aan in-
ich kookappa-
ar om logies,
egen misbruik
, behoeft niet
et je auto en
hebt. Moet ik
(voor Ameri-
d aantreffen:
n oud waren,
waar de luxe,
nonische kleu-
t bewondering
orten naar de
aar de bij de
aar in groote
og, die als de
der verwijzing
-Brug) voluit
staat, alsme-
g rondom den
gammele auto-
toch wel een
r op geschre-
hter might be
t, dat zoo def-
wezen, dat je

e m o e d e
dskelders van
n is verhuuld.
uit te rusten,
door iedereen
K. S.

ut de publieke
ij zouden zeg-
rst Protestant
avond begint,
ormatie". Zou
vergeten? Er
af, dunkt me

fficieele naam,
gebezigd in de
vanavond. Ik
(gehoorzaal)
na te denken,
ziet maakt een
amd. Ook dit-
uw" niet veel
eek- en sacra-
liteiten. Meest-
kamer, en als
Hier is alles
er kerken (al-
basement", je
gelijkvloers, en
uitgebouwd, en
auditorium. Die
veg de meeste
eren kan. Ker-
nigingen. Ver-
te maken met
keuken, vaak
an koffie, thee
gerei), bewaar-
a centrale ver-
lei verenigin-
biedt voor een
eid. Brulloften
strijfs van het
ogen, biedt de
ing en afkoe-
grijp dat pro-
an het gebouw
inrichting van
neebrenge, dat
ft, die het ge-
heerschen. En
che apparaten.

Electrische orgels meestal. Voor den dominee apart als 't warm is, langs electrischen weg toevoer van koude lucht uit de basement, vlak bij de plaats waar hij staat, en voor de gemeente natuurlijk ook via roosters in de wanden. En in den winter natuurlijk warme lucht. Alles met één handbeweging.

Het is alles prachtig. En vooral doelmatig. En het plaatst voor verrassende kwesties. Wat zou in Nederland een diaconie doen, als iemand in zijn eigen auto naar de diaconale vergadering kwam gereden om ondersteuning te vragen? Dat is daar ondenkbaar. Hier gebeurt het. Want een auto hebben is hier normaler dan bij ons (na den oorlog) het bezit van een fiets.

U ziet, dat „vertalen" een moeilijke bezigheid is onder de zon. Voor het verstaan van één volzin moet men klimaat, cultuur en volk kennen. „Vertalen" is slechts mogelijk door continue klimaats-gewenning. Maar ik word afgehaald en breek dus af. K. S.

REDE IN GRAND-RAPIDS. GEEN PUBLIEKE „SAMENSPREKING".

Grand Rapids, 5 Sept. 1947. — Bergisteravond was de eerste gelegenheid voor een openbare spreekbeurt in Grand Rapids. Velen in Nederland herinneren zich, dat deze stad van ongeveer 170.000 inwoners in kerkelijk opzicht onder gereformeerden vaak „het Jerusalem van Amerika" genoemd werd. Daar waren van ouds de meeste gereformeerden (dit woord ditmaal bedoeld in confessionele zin); daar had men de opleiding voor den dienst des Woords, daar was niet alleen een Theologische School, hier Seminarie geheeten, doch ook een naar Calvijn geheeten „college", een instelling, die aan ons middelbaar onderwijs herinnert. Daar werden ook wetenschappelijke graden uitgereikt, en wel aan genoemd Seminarie; men laat er zijn gedachten ook gaan over promotie.

Men ziet: een stad om te weenen en om te lachen. Te weenen voor die professoren en dominees in Nederland, in en buiten Amsterdam en Kampen (Oudestraat), die herhaaldelijk hebben betoogd, dat de Heere niet wil, dat een „Seminarie" promoveert. En voor hen toch weer om te lachen, omdat ondanks de zig-zag-bewegingen, die hun kerkelijke leiding in Nederland volgt, hier toch, dank zij den invloed der V. U., zulke gewillige instrumenten zijn voor het ten uitvoer helpen leggen van wat door hen in Nederland beraamd wordt. Althans in de Chr. Ref. Church („Chr. Geref. Kerk"). De „Reformed Church" („Gereformeerde Kerk") verwijderd zich al verder van Nederlandsche Gereformeerden; er is daar een veldwinnend modernisme, oud of nieuw, en een niet zoo geringe declinatie, ook in den kring der voorgangers, aan de vrijmetselarij. Deze kerk laat zich in haar leiding dus niet meer suggereren door diegenen, die in Nederland de laatste jaren een maximum van wil-op-korten-termijn hebben gekoppeld aan een minimum van wijsheid-op-langen-termijn, weshalve zij er niet meer aan ontsnappen konden, de kerken uit elkaar te scheuren. En, men weet het: ook de „Prot. Ref. Church" („Protestantsch Gereformeerde Kerk"), aan welke de naam van ds Hoeksema verbonden is, heeft zich aan den adviesdienst van bedoelde Nederlandsche kringen onttrokken; haar ambtsdragers hebben aan den lijve ondervonden, hoe ongelukkig de gevolgen zijn van de combinatie van evengenoomd maximum en minimum: in Amerika is de eerste dwaze scheur getrokken, dank zij amsterdamse onbeholpenheden. In Amerika gaat het daarna als in Nederland: de inzichten van bedoelde nederlandsche kringen zijn niet in tel: ze zijn door de meesten vergeten, om voor andere plaats te maken; en menig lid der Chr. Ref. Church, ook uit de voorgangers, zegt, 23 jaar na 1924 (het jaar der scheuring, die officieel is aangediend als geschied om de „gemeene gratie"): it should never have been done: 't had nooit moeten gebeuren. Maar o wee, de publieke daad; die volgt de lijn van zulke private woorden niet.

Een stad om te schreien en te lachen: ook voor die nederlandsche gereformeerden, die den ban der amsterdamse (nimmer laatste-) wilsbeschikkingen zijn ontkomen. Om te schreien: zóóveel goeds is hier door pioniers verricht, zóóveel geofferd, zóóveel gezaaid, zóóveel gestreden voor het behoud van wat als patri-monium uit „the old country", het oude Nederland, meegenomen was nadat de vaders den oceaan overgetrokken waren, en zóóveel is hier destijds óók en juist door het a m b t a l l e r g e l o o v i g e n tot stand gebracht, dat ieder met bewondering vervullen moet: en wat is juist dáárvan gebleven? Een leiding van enkele personen, die, tot op het schuive toe, o v e r h e t v o l k h e e n, beslist wat amsterdamse adviseurs raden te beslissen; en een daaraan conforme eveneens oligarchische leiding op het tweede plan, die, tot op het brutale toe, o v e r h e t v o l k h e e n, decreeteert: zóó moet het. En dat is niet 't ergste. Erger is, dat zoo iets ruimte voor zich vindt; dat de meesten denken: 't zal wel zoo wezen; dat het ambt der geloovigen niet meer functioneert; dat ook hier de door bedoelde nederlandsche adviseurs aangewezen mug uitge-zift, en de door hen niet opgemerkte kemel doorge-zwoegen wordt. En toch: een stad om te lachen, te lachen van blijdschap in den Geest. Een in de Prot. Ref. Church nieuw ontwaakt kerkelijk leven. dat

VUUR OP DE AARDE. (Voorheen en thans).

Het is een geestelijk bad nog eens te bladeren in „Van strijd en zegen", het Gedenboek van het Christelijk onderwijs, uitgegeven bij het vijftigjarig Jubileum van de Vereniging van Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen in Nederland en de Overzeesche Bezittingen, gevierd in 1904.

Dat boek moesten nu onze menschen eens lezen. Ge vindt daar een stuk schoolstrijd zóó levend, een verhaal van de trouw van de voortrekkers, zóó ontroerend, dat ge naar dat boek telkens weer grijpt.

Prachtig is ook het hoofdstuk over den schoolstrijd in Wonseradeel.

Daar wordt o.a. verhaald, hoe de plaatselijke school-vereenigingen zich hadden vereenigd tot den „Bond Wonseradeel". Deze bond organiseerde openbare schoolvergaderingen in dorpen, waar nog geen christelijke school was. 's Middags trad dan meestal een predikant op, die een „schoolrede" hield en 's avonds leverde een der Christelijke onderwijzers een referaat. En meer dan één christelijke school heeft aan dien Bond haar ontstaan te danken gehad.

„Zoo" — we citeren „Van strijd en zegen" — „zoo hadden de vrienden eens het orthodoxe dorp Exmorra, waar nog steeds geen school met den Bijbel was, voor hun schooldag uitgekozen. 's Middags, voor kerktijd, komt een der Wonsera vrienden bij zijn zwager in dat dorp. Maar 't gelaat van dien zwager stond niet als gisteren en eergisteren. „Julie hebben onze gemeente in rep en roer gebracht", zegt hij, „'t staat in brand!" — „Wat ben ik blij", zegt de bezoeker, „dan komt er wat goeds. Jezus heeft gezegd: Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen". — „Jij hebt goed praten", herneemt de eerste, „de menschen zijn woedend". — „Ja, ja", is 't antwoord, „jij hebt een winkel, maar God is daarboven verheven". — En er kwam iets goeds. In 1886 werd te Exmorra een Chr. School geopend".

Zóó zag men voor 60 jaren héél concreet en héél dichtbij het vuur, dat de Heere Jezus op aarde kwam werpen en waarvan Hij zéér begeerde, dat het zou branden. „Vuur op de aarde", dat was „vuur in Wonseradeel", „vuur in Exmorra", „vuur bij het onderwijs", „vuur in de politiek": Vuur op de aarde!

Ik zou wel eens willen weten, hoe die broeder uit Wons zou hebben opgekeken, als je hem de vraag zou hebben gedaan, of een Chr. onderwijzer, of een lid van de Vereniging van Chr. onderwijzers ook lid zou kunnen zijn van een politieke partij, die wil, dat het vuur, dat Christus op de aarde werpt in de poli-

zijn vrijheid hernam. Een volk, dat leeft en onderzoekt: hoevelen, van allerlei slag, heb ik ontmoet, die terdege begrepen wat in Nederland aan de orde was! En die door geen propaganda-suggestie waren misleid. En ó ó k i n d e C h r. R e f. Church nog steeds een niet onbelangrijk gedeelte, dat zich van de oekasen van synodale committees niets aantrekt, en dat, — daar komt het op aan — zulks doet niet uit den wellust van 't brutaliseren tegen brutalen, maar uit het inzicht, dat synodale committees geen hiërarchische allures hebben aan te nemen, en dat er in Nederland meer te koop is, dan de goedmoedigheid lachende en alleen in onderonsjes de zaak beprattende synodocratische bezoekers, plus hun persorganen, hun aan 't verstand verkozen te brengen.

Het was me dan ook een vreugde, na afloop van de toespraak te vernemen, dat het — gezien de hollandsche taal — zeer grootte gehoor voor een overwegend gedeelte bestond uit leden der Chr. Ref. Church. Niet alleen waren onder hen verscheiden predikanten, en docenten van Calvin College, maar ook twee der theologische hoogleraren zijn mij als aanwezigen genoemd; één hunner sprak ik nog na afloop. Het blad van Rev. Hoeksema (The Standard Bearer, de Vaandeldrager, — men vindt den zelfden naam onder een schilderij van Rembrandt, tentoongesteld in het Metropolitan Museum van New York) had aan de theologische professoren der Chr. Ref. Church een gereserveerde plaats aangeboden en hen gevraagd te komen. Ze konden dan eens hooren, hoe van onze zijde de zaak gesteld werd. Ten overvloede is daarna dienzelfden dag tot elk hunner een persoonlijke uitnodiging door of namens mij telefonisch overgebracht. Zulke dingen doet men, met uitschakeling van den persoon, tenslotte om de kerk. En daarna kan het ons ook geen zier meer schelen, wat voor borst personen opzetten. Ik heb me om der wille van de kerk verplicht gerekend, toen het me geraden werd, deze invitatie te doen, althans aan de theologische professoren hier, opdat men nimmer zou kunnen zeggen, niet te weten wat naar de meening der Gereformeerde Kerken in Nederland het eigenlijke punt-in-geding is. Geen eigen verbondstheorie (Ridderbos' propaganda), geen eigen sacraments theorie (Grosheide contra „cand. Schilder"), geen eigen

tiel niet branden zal. Of hoe die vergadering van de jubilerende Grootte in 1904 daarop zou hebben gereageerd.....

Ik ben bang, dat ze verwonderd zouden hebben opgezien en zouden gezegd hebben: „dat Asdodische taaltje verstaan wij niet".

Zoo was het toen.

Thans is het anders.

Thans wordt in de Vereeniging van Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen in Nederland en de Overzeesche Gewesten in allen ernst pro en contra gesproken over de vraag of het lidmaatschap dezer organisatie vereenigbaar is met het lidmaatschap van de Partij van den Arbeid. M.a.w. of iemand tegelijk lid kan zijn van een vereeniging, die Christus belijdt, „Die het vuur op de aarde geworpen heeft en behagen heeft aan den prairiebrand" (S. G. de Graaf) en van een Partij, die ontkent, dat Christus dit vuur óók in het politieke leven geworpen heeft?

Dat vraagstuk is zoo moeilijk, dat „de Grootte" er zelfs een Commissie van Advies voor benoemde, die de Vereeniging over een jaar van voorlichting zal dienen.

Hadden ze D. E. C. voor het lidmaatschap van zoo'n Commissie aangezoekt, dan had hij er stichtelijk voor bedankt. Want hij meent, dat deze zaak zóó duidelijk is, dat we én de Grootte én ons Christelijk Onderwijs, én de zaak des HEEREN in dezen géén jaar mogen ophouden. Thans zeggen de menschen: het zit nog. Zelfs de Grootte komt er niet uit. En laten we in onze school voorzichtig zijn, want ook prof. dr K. Dijk zit in de Commissie. Laten we dat advies eens afwachten!

Ook prof. dr K. Dijk!

We hebben dezen Hoogleraar in de laatste jaren nog al eens aan den arbeid gezien. Als de Synode zijner kerken zich bemoeien ging met zaken van Kerkeraden en Classes. Toen de synodale overvalwagen door het land reed en er zoo hier en daar met advies van professor Dijk wat te schorsen viel. Toen was er háást. Ze konden niet wachten „geen dag en geen nacht".....

Maar dat was in de „Kerk als instituut".

In de „Kerk als Organisme" schijnt het anders te zijn.

Dáár studeert men een jaar.....

En intusschen wordt deze voor tal van christelijke scholen brandende kwestie slepende gehouden.

En dat, terwijl het in deze zaak maar niet over de vraag van de vereenigbaarheid van het lidmaatschap van de Grootte, met dat van de P. v. d. A. gaat, maar over heel den grondslag en van onze politiek en van ons onderwijs.

Want als het een vraag is of we in onze politieke actie des HEEREN verbond zullen houden of niet, dan is het óók de vraag of we dat doen zullen in het onderwijs.

Dáárom gaat het.

En deze vraag is geen vraag!

D. E. C.

kerk-theorie (Zwolle's formuleetje), maar de binding van 1942 aan bepaalde FORMULES. Want alleen d a a r o v e r — het eigenlijke geschilpunt — sprak ik den eersten keer in Grand Rapids. Aan een confessioneel-dogmatische adstructie kwam ik niet toe; die probeeren we een volgenden keer te geven; een derde avond zal dan de kerkrechtelijke zijde belichten; een vierde zal vraag-avond kunnen zijn. Zoo althans is, voorloopig, met de leden van het ijverige en in alles zoo voorkomende comité-van-regeling in uitzicht genomen.

Ja, van vragen-stellen gesproken: toen we, ongeveer 10 uur, klaar waren, heeft de voorzitter, Rev. Kok (ds Hoeksema moest, wegens zijn ongesteldheid, zich met de kerktelefoon vergenoegen), een vraag-avond voor later in uitzicht gesteld, doch, teneinde hun alle gelegenheid te geven, aan die n e d e r l a n d s c h e t h e o l o g e n, die misschien aanwezig mochten zijn geweest, de volle gelegenheid geboden, te spreken. Onze lezers weten: ze zijn voor een deel in de buurt. Veel van hun aanwezigheid merkt men niet, maar toch had b.v. ds F. C. Meyster pas in de stad gepreekt, en morgen hoopt hij het weer te doen. Een ander had kort te voren de stad verlaten. De groote pers had dagen te voren de samenkomsten ingeleid en aangekondigd. Of er nog meerderen uit Nederland waren in Grand Rapids of omgeving, weet ik niet. Als ik „omgeving" zeg, moet men dat op zijn amerikaansch verstaan: wie daar een kilometer of 200 of 300 ergens vandaan is, en ergens wezen wil, stapt in de auto: hij is „in de omgeving". We hebben dus aan hen allen de kans geboden, mij te corrigeren, te bestraffen, den toorn des Heeren me hier in profetischen ijver aan te zeggen wegens het niet „ja", maar „neen" zeggen op de vijf synodale vragen van 1944, die zij — dat moeten we naar den aard der liefde aannemen — nog wel kennen, omdat de Geest Gods die vragen stelde en met ja beantwoord wilde zien in de zeven gemeenten — volgens hun b e l i d e n i s, zeggen ze.

Maar we moesten na zorgvuldig wachten ten aanzien van deze nederlandsche weleerwaarde of weleerwaarde zeer geleerde heeren ongeveer zóó doen als van ouds een hollandsche dominee bij een huwelijksbevestiging of andere gelegenheid: hij plaecht of pleegt te zeggen: ik neem u allen, die hier tegenwoordig zijt,

tot getuigen, dat niemand verschenen is, die iets (wettigs) heeft voorgebracht. Ze waren er niet, of zwegen. Indien ze in de buurt geweest zijn (zie boven), hebben ze een mooie kans laten gaan. Ik behoefde de vijf vragen, die ik meegenomen heb, de vijf decisieve ultimatieve vragen, waarop volgens de synode de Geest vijf keer „ja” verlangde, en volgens mij diezelfde Geest vijf keer „neen” eischte, niet eens uit mijn binnenzak te halen. Zij waren er eenvoudig niet, deze „bewaarders” der geestelijke eenheid der kerke Christi tegen den ketter, die niet beloven wilde niets te leeren wat niet heelemaal overeenstemde met al de formules van 1944, en tegen den scheurmaker, die niet voldoen wilde aan het officiële advies der synodale commissie: *meneer, loop er toch uit*. Hebben deze heeren, die rondom een pierement-geschiedenis in het amerikaansche stadje Holland den naam van Van Raalte kwamen op de lippen nemen, en die aan een gedachtenis-viering van v. Raalte's komst althans nog een klein tikje kerkelijk decorum moesten bijbrengen, en die meteen hier in dit mooie land zijn blijven hangen, hebben deze heeren hier nooit *privaat* over de vrijmaking of over K. S. gepraat? Natuurlijk. Ik heb dat óók over hun werk gedaan. Maar ik deed het óók in het openbaar. Dat is 't verschil. Want iedereen, dien je hier spreekt, vertelt je, dat ze allemaal in publiek of semi-publiek optreden de nederlandsche kwesties onaangeroerd laten; en één dominee, die in Nederland ook wel „De Strijdende Kerk” aan copie helpen kan, kwam hier, toen een man met puntige vragen over de nederlandsche kwestie hem aan boord kwam, hem alleen maar vertellen, dat hij goed gereformeerd was. Maar waarom verzuimden zij de kans, althans één hunner op te dragen, Gods volk hier te bezweren, dat „de ijver des Heeren zulks gedaan had” in 1944? Dat de Geest Gods de pen van Berkouwer bestuurd, toen hij in kwaliteit de reclamestukken van Dijk en Nauta ondertekende? Velen trachtten in Nederland openlijk in gedrukte stukken aan te toonen, dat ze door en door mis waren. Waarom nu niet door synodocratische Nederl. voorgangers (een afspraak ware spoedig gemaakt tusschen hen) hier bewezen, dat de Geest desondanks alzóó betuigde aan de zeven gemeenten? Ze hebben een goede kans voorbij laten gaan om de stemmen te smoren, die nu hier zeggen: in 1924 was het parool: Hoeksema moet er uit, 't is nog maar de vraag: hoe. In Nederland is 't ongeveer net zoo gegaan. En toen een Godvreesend man dit bedrijf bij den naam noemde, moest hij geschorst wegens zonde tegen het vijfde en negende gebod (!) en de misère der goddelooze zelfhandhaving begon haar tragischen Pyrrhus-veldtocht. En de Heere zag het.

Maar al was er geen enkele ear, die een preekend of confereerend synodocratische theoloog op dezen Donderdag naar Grand Rapids, of binnen die stad naar ds Hoeksema's kerk gebracht had, er was toch één nederlander, die de kans, door den voorzitter geboden, aangreep. Ik kon niet alles verstaan, en kan me dus op het tweede punt vergissen: zijn gegevens waren: 1e. hij heette Smilde, 2e. was candidaat (in welke wetenschap weet ik niet), 3e. hij was nederlander, logeërende in Amerika. Dadelijk gaf de voorzitter hem het woord. En toen heeft hij — de intentie blijve onbesproken — factisch ons den dienst bewezen, dien op schier elken in Nederland gehouden voorlichtingsavond synodocratische vragenstellers ons komen bewijzen: hij kwam met vragen voor den dag, die iedereen, die nadenkt, doen concludeeren: over de zaak wordt niets gezegd, alleen over een persoon wordt zoo'n beetje gecritiseerd; met andere woorden: men kan geen ijveruur des Geestes ontsteken ter lofverheffing over de groote werken Gods in de „kerk-tucht” van 1944.

Vraag één immers was: waarom kon U niet verschijnen vóór de afzetting en daarna wel? Vraag twee: zóóveel menschen in Nederland verklaarden: zóó mag het niet, en maakten zich vrij; maar zeiden niet veel meer menschen: Zoo mag het wel en werden synodaal? (de redactie der tweede vraag is natuurlijk van mijzelf; ze volgt de logica van het bord met predikantsnamen in de Gereformeerde Kerk van Assen, de Bethelkerk, waar achter den naam van ds D. Scheele terecht staat: synodaal geworden).

Op deze beide vragen hebben we hetzelfde gezegd als in Nederland ettelijke malen. We verwezen spreker naar de onzerzijds gepubliceerde stukken in de Bijlagen van ons Jaarboek 1946. En lieten niet na, erop te wijzen, dat deze vraag over één persoon uit de honderden die men uitwierp, niets ter zake deed: de synode verklaarde plechtig, dat ze van dien éénen man genoeg wist; welnu, waarom dan gezeur over zijn afwezigheid?; bovendien kan men aan de andere processen duidelijk zien wat zij officieel voor goddelijken regel uitgaf; en ten derde: wou men soms suggereeren, dat als K. S. wel had meevergaderd, de zaak anders gelopen en men meer licht gehad had? Maar dát is het ergste vonnis, dat men over de synode vellen kan. Tenslotte: twee keer is de man gevraagd om te spreken, en twee keer is hij er geweest om het spreken mogelijk te maken. En wat vraag twee betreft: vergelijk de cijfers der relatie tusschen wel- en niet „meegeganen” in de Reformatie b.v. van 1517, of in de Afscheiding en de Doleantie met die der vrijmaking van 1944: wordt u dan niet stil?

En toen hebben we, nadat deze indirecte hulp door den Heer Smilde ons bewezen was, een nederlandschen psalm gezongen, en zijn na dankzegging door ds de Wolf gescheiden.

De avond had een verloop gehad, zooals in Nederland zulke samenkomsten plegen te hebben. Alleen met dit dubbele verschil 1e. dat we dit keer (in afwachting van andere vergaderingen), ons beperkten tot de kwestie: wat is het eigenlijke punt-in-geding?; 2e. dat we breeder ingingen op het belang, dat de amerikaansche geloovigen hebben bij de nederlandsche kwesties.

Wat dit laatste punt betreft, wees ik op twee dingen. Eerst dit: als God in Nederland beveelt, de kinderen voor wedergeboren etc. te houden, totdat het tegendeel blijkt, en in Nederland eischt, dat b.v. op verlangen der commissie-Groesheide „candidaat Schilder” den eersten Kamper dogmaticus Helenius de Cock in zijn sacramentsbeschouwing verloochenen zal, dan vordert Hij dit ook van de Amerikanen (ondanks hun verleden). En vervolgens: er is al zoo'n beetje over de leden der Chr. Ref. Church beslist. Ik liet natuurlijk niet na te wijzen op die zoogenaamde oecumenische synode; die vergadering is gehouden op slechts zeer korten afstand van de plaats waar ik stond te spreken. We herinnerden eraan: de afgevaardigden der Chr. Ref. Church hebben al op die z.g. oecumenische synode gezegd, dat de vervangingsformule van 1946 goed is; ze hebben dus al gezegd, dat men de kinderen moet beschouwen en behandelen (en DOOPEN is de eerste behandeling) als zulken die deelen in de wederkerende genade van den Geest. Als de afgevaardigden der Chr. Ref. Church zulks goedkeuren voor die kerk zelf, en die kerk dat spiksplinter-nieuwe stukje dogmatiek zoo maar aanvaardt, dan heeft oók zij beslist tegen haar eigen verleden in. Maar dan maakt ook zij zich schuldig aan de kerkelijke kortzichtigheid, die van wat oecumenische synode HEET iets maakt, dat noch oecumenisch, noch gereformeerd, noch synode is. Men zal dan de groot-sche figuur van een oecumenische gereformeerde synode laten ondergaan in een pietluttig onderonsje, n.l. als men, ten gerieve van 'n paar theologen die in Nederland (zie maar 't boek van ds H. J. Schilder) de zaken hopeloos in den war gestuurd hebben, zich vergenoegt met 't samenkomen van enkele partij-gangers, ook al gaan ze soms een „breeden” kant uit in de samenwerking met anderen, en intusschen hen passeert, die de drie formulieren aanvaarden (de Prot. Ref. Church in Amerika, onze kerken in Nederland).

Zoo is 't een avond geworden, waarop we dankbaar terug mogen zien. Dankbaar aan den Heere en aan Zijn instrumenten: Rev. Hoeksema, diens kerkeraad, diens comité. Laat ons zelf oecumenisch blijven, en correspondentie begeren met allen, die de drie formulieren aanvaarden, te beginnen met genoemde Prot. Ref. Church, en voorts met allen, die gereformeerd b e l i d e n en profeteeren en dus uit eigen oogen kijken en zich niet laten meeslepen door de overrompelende manipulaties dergenen, die met ons de correspondentie afbreken, z o n d e r t e w e t e n w a t e n w a a r o m z i j h e t d o e n k u n n e n m e t v e r a n t w o o r d i n g a a n G o d. Wie ons een leider wijst in den kring dezer zoo-maar-neen-zeggers (ik bedoel hen, die openlijk beslissen eer ze iets weten), die is ons welkom. We gaan er dadelijk heen. Het stof der anderen schudden we van ons af: juist wie zichzelf als zondaar kent, moet ook daarin en daartoe zich bekeeren. K. S.

KERKELUK LEVEN

DE „SCHOOLDAG”.

We geven nogmaals het agendum van den „Schooldag”.

Woensdagavond 8 uur. Bidstond vóór den Theologischen-Hoogeschooldag, uitgaande van de Gereformeerde Kerk van Kampen. Voorganger: prof. C. Veenhof (prof. B. Holwerda, die dezen bidstond zou leiden, is wegens lichte ongesteldheid verhinderd dat te doen).

Donderdag: Theologische-Hoogeschooldag. Opening des morgens 10 uur precies. De Rector der School, prof. P. Deddens, houdt een openings-toespraak. Daarna spreekt ds E. T. vanden Born van Amersfoort over het onderwerp: *De kerk in de branding*.

Des middags zullen spreken ds C. Vonk van Schiedam en ds O. W. Bouwsma van Breukelen. Dan zal er tevens gelegenheid gegeven worden tot het aanbieden van geschenken voor de verdere aankleding van het gebouw. (Willen zij, die van plan zijn dit te doen, zich even opgeven aan den pedel der school?)

Wanneer de verwachtingen ons niet bedriegen zal ook dit jaar weer een groote menigte in Kampen samenkomen. Daarom worden door de commissie ter voorbereiding van den „Schooldag” pogingen gedaan om een tweede samenkomst te beleggen, waarin men zooveel mogelijk hetzelfde zal kunnen hooren en zien

als wat in de Nieuwe Kerk D.V. zal worden gezegd en getoond. Zoo mogelijk zal omtrent deze neven-vergadering nog nadere mededeeling worden gedaan in de pers.

Ten slotte nog één opmerking: er worden in deze samenkomsten collecten gehouden! Er is nog zooveel noodig voor de bibliotheek, hulpbehoevende studenten enz. enz. Wilt U ook hieraan denken?

God geve een goeden, een „vromen” Schooldag.

C. V.

THEOLOGISCHE HOOGESCHOOL.

Het College van Hoogleraren maakt bekend:

1e. dat zij, die voor het eerst als student aan de Theologische Hoogeschool wenschen te worden ingeschreven op Vrijdag 26 September a.s., des morgens om 10 uur, in het gebouw van de Hoogeschool worden verwacht. Overgelegd moeten worden: a. bul staats-examen of eindexamen Gymnasium of Lyceum; b. getuigschrift van den Kerkeraad;

2e. dat des middags van dienzelfden dag, om 2.30 uur, gelegenheid zal gegeven worden ter inschrijving van nieuwe studenten en recensie van hen, die reeds eerder als student aan de Theologische Hoogeschool waren ingeschreven. Voor inschrijving en recensie wordt vereischt het overleggen van de quitantie collegegeld eerste helft cursus 1947/48;

3e. dat des avonds om 8 uur de lessen zullen worden geopend door den rector prof. P. Deddens.

Namens het college voornoemd,

C. VEENHOF,
h. t. secretaris.

O KERKEN, LET OP U SAECK.

Tegen den verren (of reeds nabij?) avondhemel der wereldhistorie teekent zich zwart, groot en dreigend af de ontzaglijke figuur van den éénen, heel de wereld en gansch het menschenleven omspannenden en doordringenden, voluit totalitair wereldstaat.

Wie de Schriften kent en geloof, ziet hem in scherpe contouren vlak voor zich. De Heere teekent hem in de gestalte van een monsterachtig, weerzinwekkend beest, opduikend uit de groote volkerenzee, de bont gekleurde menschheid met haar menigte van volken, rassen en talen in haar politieke ordening en nationale indeeling. Het is een dier bevend van woede en bloeddorst. Het bezit de katachtige sluwheid en perverse bloeddorst, de ongelooftlike bewegelijkheid en snelheid van beweging van een luipaard. Zijn kracht is gelijk aan die van den soepel en geruischloos zich voortbewegenden reuzenbeer der bergen, die met één klauwslag een oeros neervelt. En tegelijk bezit het de vreesloosheid, de felle aanvalsdrijf en de iederen tegenstander verlamdende brutaliteit in stem en optreden van den leeuw. Met daemonische vreugde drijft Satan dien wereldstaat omhoog in de vaart der volken. Hij geeft hem in zijn leidsslieden, tenslotte in den eenen almachtigen dictator, alle bekwaamheid en kracht; alle luister en majesteit, en alle zeggenschap en heerschappij waarover hij in deze bedeeeling ook maar te beschikken heeft.

Deze wereldstaat zal als een duizendarmige poliep het gansche menschenleven van de kern tot den omtrek in al zijn uitingen en verbanden doordringen. Hij zal inboren en zich nestelen in huwelijk en gezin, in wetenschap en kunst, in bedrijf en handel, in huis en slaapkamer. Hij zal beslag leggen op man en vrouw, op kind en vriend, op eten en drinken, op arbeid en ontspanning. Hij zal niet tevreden zijn met de uitingen, de openbaringen van het menschenleven, neen, hij wil doordringen in het hart. Ook en vooral het hart moet geheel voor hem open staan. Juist het hart wil hij beheerschen. Want hij wil alles en allen samenbinden en gezamenlijk opjagen en voortzweepen tot de eene, het volle menschenleven, radicaal en totaal omvattende religie van den bandelloozen konings-mensch, hetwelk ook is de religie van Satan!

In deze uiteindelijke ontwikkeling, of liever: ont-aarding van het menschen-, volkeren- en wereld-leven ligt iets dat ons met ontzetting vervullen moet.

De staat is naar zijn aard zulk een prachtig ding. Het is een van de schoonste schepselen Gods! God heeft hem in het leven geroepen om ook mee door dit levensverband het menschenlijke leven tot de volle, de rijkste ontplooiing te leiden. En na den zondeval heeft Hij den staat met zijn overheden speciaal tot opdracht gegeven recht en gerechtigheid te oefenen, de boozen te straffen, de goeden te beschermen om zoo een muur voor de zonde te zijn en aldus dienstbaar te worden aan de vergadering der kerk, de verlossing der wereld, de doorbraak van Gods eeuwig rijk. Staten en overheden worden opgeroepen om met den laatsten ernst zich dienstbaar te stellen op eigen plaats en in eigen taak aan Jezus Christus om ook door hun rusteloos arbeid de voleinding der eeuwen voor te bereiden en naderbij te dwingen.

Maar juist en vooral van dit schepsel Gods heeft Satan zich meester gemaakt en hij maakt er zich al meer meester van. Geen wonder! Want de staten met hun overheden dragen het zwaard. Zij beschikken over de macht, het geweld en het materiaal om te dwingen, te doodden — te vernietigen zelfs. Daarom beven de menschen voor de staten en overheden. Sneller en grondiger dan iedere andere macht in de men-

CORRE

Het :
over he
31 Ma
geven h
voldoen
5 Octob
„De Re
naam va
Abon
neerd, n
betalen

schenwe
mensche
te, hun
nen zich
kende h
zijn vol
zichzelf
mogen e
stellen.
zend en
zich on
wegspoc
aanbiddi
de mach
woeste,
meest te
ligie.
Daaro
strekke
aarde a
macht,
nog ove
Hij zal
dagen n
gaan.

Zie, d
haar in
vullen,
Ja, hi
n u o o
Want
toekom
tien hoc
zen, eve
in oorsp
ling, uit
vaardene
naar een
die voor
— aldus
heerschs
vang, he
weldige
heid aar
rijken, o
wereldhe
den loof
Grossm
precies l
Het Oud
Egypte,
het Med
Romeins
als naar
En de
er aan t
geweldst
kracht v
te, in h
het vers
Ja, la!
toch zie
christ k
stormvle
golf nad
krachtel
zand. M
wegebde
men, gr
dringt v
in zijn v
En zoo
tige, tot
golven h

Ook i
heimwee
nen noer
patie do
Geleid
snel tem
leven v
persoon.
leven m
We kun
geen din
of we st
Door, of
langzaam
onze gel
leven wi